

Avfallsplan för Eslöv, Höör & Hörby

Bilaga 1- Miljöbedömning

ESLÖVS
KOMMUN

Höör
kommun

HÖRBY
KOMMUN

MERAB

Avfallsplan för Eslöv, Höör och Hörby kommuner med handlingsplan för resurshushållning och cirkulära materialflöden 2023-2026

Bilaga 1 – Miljöbedömning

Kommun:

Ärende:

Kommunal författningssamling:

Version: 2.0

Beslutande instans: Kommunfullmäktige i respektive kommun

Antagandedatum: *våren 2023*

Planen gäller från och med antagandedatum: våren 2023

Revidering: en gång per mandatperiod

För revidering ansvarar: Kommunfullmäktige i respektive kommun.

Beslut om revidering:

Kontaktperson Eslöv:

Kontaktperson Höör:

Kontaktperson Hörby:

Kontaktperson MERAB:

Bilaga 1. Miljöbedömning

Sammanfattning

Kommunerna Eslöv, Höör och Hörby har tagit fram en gemensam avfallsplan, enligt 15 kap. 41 § miljöbalken (1998:808). Planen beskriver bland annat nuvarande avfallshantering och har mål om avfallsminimering, minskad nedskräpning och avfallshantering. Avfallsplanen tar avstamp i de regionala och nationella miljö kvalitetsmålen samt Agenda 2030.

Av 6 kap. 1 § miljöbalken framgår att syftet med en miljöbedömning är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas. Avfallsplanen påverkar kommunala verksamheters rutiner och konsumtion, hur avfallsanläggningar hanteras i kommunerna och den avser också medföra beteendeförändringar.

Genomförandet av planen bidrar i huvudsak till positiv miljöpåverkan, främst genom att främja hushållningen med energi och naturresurser och minska spridningen av föroreningar i miljön. I enlighet med 2 § miljöbedömningsförordningen (SFS 2017:966) antas delar av genomförandet medföra betydande miljöpåverkan, vilket innebär att en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) tas fram. I huvudsak är den miljöpåverkan som uppstår positiv.

De nationella miljö kvalitetsmål som berörs i störst utsträckning är *God bebyggd miljö*, *Giftfri miljö* och *Begränsad klimatpåverkan* som alla bedöms påverkas i positiv riktning till följd av planens genomförande. Avfallsplanens genomförande bedöms inte leda till att relevanta miljö kvalitetsnormer överskrids. Positiva miljöeffekter bedöms uppstå främst till följd av påverkan i form av ökad återvinning och återbruk samt förebyggande av avfall. Risker för negativa miljöeffekter bedöms som små och berör främst risken för spridning av skadliga ämnen i samband med att materialflöden sluts i kretslopp.

Sammanfattningsvis bedöms genomförandet av planen ligga i linje med en hållbar utveckling enligt Agenda 2030 och de nationella miljö målen.

Delar av planens berör verksamhetsområden som någon annan än avfallsorganisationen ansvarar för. Arbete med planen kräver vissa samordningsresurser men nyttorna förväntas bli flera och stora.

Sammanfattning	3
Bakgrund.....	5
Behov av och syfte med miljöbedömning	5
Avgränsningssamråd	6
Om Avfallsplan för Eslöv, Höör och Hörby.....	6
Avfallsplanens syfte	6
Avfallsplanens mål.....	6
Planens genomförande	7
Utgångspunkter för bedömning av planens miljökonsekvenser	7
Hänsyn till gällande politiska beslut som berör avfallsplanen.....	9
Agenda 2030	9
En europeisk grön giv (The European Green Deal) och avfallsdirektiv.....	9
EU:s handlingsplan för en cirkulär ekonomi	10
Nationell strategi och handlingsplan för cirkulär ekonomi.....	11
Nationell avfallsplan och avfallsförebyggande program.....	12
Nationell strategi för hållbar konsumtion	12
Nationellt miljömålssystem – Generationsmål	12
Nationellt miljömålssystem – Miljökvalitetsmål	13
Nationellt miljömålssystem – Etappmål	15
Miljökvalitetsnormer	15
Relaterad styrning på kommunal nivå	16
Sveriges Ekokommuner	16
Effekter på resurshushållningen.....	18
Effekter på luftkvalitet och klimat.....	19
Effekter på människors hälsa.....	20
Effekter på mark och vatten	21
Effekter på bebyggelse och kulturmiljö.....	22
Inbördes förhållande mellan ovanstående miljöaspekter	23
Sammanfattande bedömning.....	24
Sammanfattning av åtgärder för att minska negativ påverkan	24
Uppföljning	24

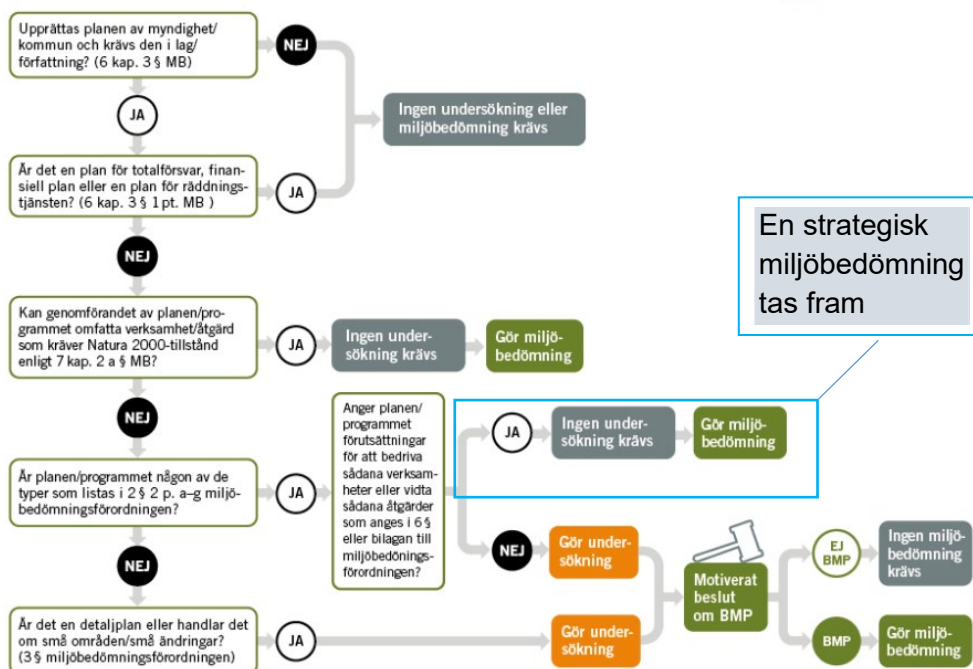
Bakgrund

Eslövs kommun, Höörs kommun och Hörby kommun har i enlighet med 15 kap. 41 § miljöbalken (1998:808) tagit fram en gemensam avfallsplan: *Avfallsplan för Eslöv, Höör och Hörby - Med handlingsplan för resurshushållning och cirkulära materialflöden 2023–2026*.

Behov av och syfte med miljöbedömning

Behovet av en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) utvärderas vid framtagandet av en avfallsplan enligt miljöbalken och miljöbedömningsförordningen. Föreliggande förslag till avfallsplan anger förutsättningar för att bedriva verksamheter och genomföra åtgärder med hänsyn till hur de kan påverka miljön. Enligt 6 kap. 3 § miljöbalken (1998:808) ska en myndighet eller en kommun som upprättar eller ändrar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning göra en strategisk miljöbedömning om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

STRATEGISK MILJÖBEDÖMNING – behöver en undersökning göras?

Figur 1, Naturvårdsverkets vägledning för att avgöra behovet av undersökning och miljöbedömning. Avfallsplanen bedöms riskera att medföra betydande miljöpåverkan och en strategisk miljöbedömning ska därmed göras.

Enligt 2 § miljöbedömningsförordningen (2017:966) ska betydande miljöpåverkan antas enligt 6 kap. 3 § första stycket miljöbalken, om genomförandet av planen anger förutsättningar för att bedriva en verksamhet som kräver tillstånd och är en avfallsplan enligt 15 kap. 41 § miljöbalken eller enligt 9 kap. 11 § avfallsförordningen (2020:614).

Enligt 4 § miljöbedömningsförordningen ska lagstadgade planer som upprättas av en kommun, om de inte omfattas av 2 §, antas medföra betydande miljöpåverkan endast om de anger förutsättningar för att bedriva verksamheter med hänsyn till hur de kan påverka miljön och en undersökning enligt 6 kap. 6 § miljöbalken visar att en sådan miljöpåverkan kan antas. Enligt miljöbedömningsförordningen 5 § ska en sådan undersökning utgå ifrån flera omständigheter.

Bedömningen görs i detta fall att en kommunal avfallsplan kan antas medföra betydande miljöpåverkan, bland annat kopplat till att den enligt miljöbedömningsförordningens 5 §

1. a) anger förutsättningar för driftsförhållanden och resursfördelning inom kommunala verksamheter kopplat till avfallsförebyggande i den offentliga konsumtionen, samt i insamlingsinfrastrukturen kopplat till förbättrade möjligheter till ökat återbruk och återvinning i samhället
1. b) har betydelse för miljöeffekter kopplat till genomförandet av andra kommunala, regionala och nationella planer
1. c) har betydelse för att främja en hållbar utveckling och integreringen av miljöaspekter i övrigt
1. d) har betydelse för möjligheten att följa miljölagstiftningen, bland annat kopplat till nedlagda deponier, avfallshantering, resurshushållning, slutna kretslopp och avfallstrappan
2. kan förebygga miljöproblem som exempelvis spridning av kemikalier, nedskräpning, klimatpåverkan och degradering av naturresurser, och därpå följande förluster av biologisk mångfald och ekosystemtjänster liksom nuvarande och kommande generationers försämrade möjligheter till välbefinnande.

Föreliggande avfallsplan bedöms medföra i huvudsak betydande positiv miljöpåverkan utifrån ovanstående omständigheter. Effekter och konsekvenser på miljön med anledning av planens genomförande kommer att beskrivas i enlighet med 6 kap. 11 § miljöbalken, avgränsat till de miljöaspekter som bedöms vara särskilt viktiga utifrån resultatet av detta avgränsningssamråd som genomförs enligt samma kapitel 10 §.

Avgränsningssamråd

Enligt 6 kap. 10 § ska ett avgränsningssamråd hållas med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen.

Länsstyrelsen Skåne har under september 2021 haft möjlighet att yttra sig över förslaget till avgränsningar. Den 28 september inkom yttrandet, som inte innehöll några specifika synpunkter kring förslaget till avgränsning.

Angränsande kommuner har tidigare kontaktats angående vilken verksamhet och funktion som är bäst lämpad att ta emot förfrågan om avgränsningssamråd. Dessa (Hässleholm, Kristianstad, Tomelilla, Sjöbo, Lund, Klippan) har under september 2021 haft möjlighet att yttra sig över förslaget till avgränsningar. Förslaget har också skickats till centrala e-postadresser i Kävlinge och Svalöv.

Följande synpunkt har inkommit från Renhållningsverket i Lunds kommun: ”Anser att avgränsningen är rimlig utifrån gällande kriterier och har inga övriga synpunkter.”

Om Avfallsplan för Eslöv, Höör och Hörby

Varje kommun ska ha en aktuell renhållningsordning (15 kap 11 § miljöbalken) som inkluderar en avfallsplan och lokala avfallsföreskrifter. Eslöv, Höör och Hörby tar med utgångspunkt i det gemensamma renhållningsansvaret fram en gemensam renhållningsordning, vilken beslutas av kommunfullmäktige i respektive kommun. Avfallsplanen ska bland annat redovisa mål och åtgärder för att minska avfallets mängd och farlighet i enlighet med kap 15 miljöbalken och avfallshierarkin: i grova drag innebär det att i första hand förebygga avfall, i andra hand att hantera det avfall som ändå uppstår så att materialflödena kan slutas i kretslopp och sedan att utvinna energi ur det avfall som inte kan återföras till kretsloppet.

Avfallsplanens syfte

Avfallsplaneringen i Eslöv, Höör och Hörby syftar till att tydliggöra kommunernas gemensamma utveckling mot hållbar avfallshantering, avfallsminimering och minskad nedskräpning.

Avfallsplanens mål

Innehållet i planen baseras i huvudsak på Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2017:2) om vad en kommunal avfallsplan ska innehålla, med tydlig koppling till relaterad nationell styrning inom

området, exempelvis den nationella strategin för cirkulär ekonomi och den nationella avfallsplanen (referens).

1. Minskad nedskräpning

Målet innebär att nedskräpningen i kommunerna ska minska vilket förväntas bidra till ökad trygghet och trivsel. Minskad nedskräpning gör att mer material kan återvinnas och inte sprids i miljön. Målet innebär också att farliga ämnen inte ska spridas från nedlagda deponier. Målet innebär att steg tas upp för avfallstrappan.

2. Avfallsminimering

Målet innebär att mindre avfall ska uppstå. Upphandling och inköp, återvinning och återbruk samt minskat matsvinn är centrala områden att arbeta med för att förhindra att avfall uppstår. Målet innebär att steg tas upp för avfallstrappan.

3. Hållbar avfallshantering

Målet innebär att insamlade fraktioner ska bli fler och renare, att andelen brännbart avfall ska minska och att andelen återvinningsbart avfall ska öka. Målet innebär att steg tas upp för avfallstrappan.

Planens genomförande

Det finns ett utpekat ansvar för varje åtgärd i avfallsplanen. Ansvarig ansvarar för att åtgärden genomförs och för att äska resurser om åtgärden kräver det.

Den årliga uppföljningen syftar till att sammanfatta och presentera resultatet av arbetet med avfallsplanen.

Utgångspunkter för bedömning av planens miljökonsekvenser

I detta kapitel beskrivs bedömningsgrunderna i miljökonsekvensbeskrivningen, alltså

- vilka avgränsningar som görs avseende miljöaspekter, tid och rum i miljöbedömningen
- vilka alternativ till det liggande förslaget till avfallsplan som övervägts samt
- hur förslaget anpassats till relaterad politisk styrning på olika beslutsnivåer

Avgränsningar

Avgränsning av miljöaspekter

Denna MKB fokuserar på de mest väsentliga miljöaspekterna och hur de påverkas direkt eller indirekt, positivt eller negativt, tillfälligt eller bestående, kumulativt eller inte kumulativt och på kort, medellång eller lång sikt (enligt miljöbalkens 6 kap. 2 §) på grund av genomförandet av avfallsplanens skrivningar. Tyngdpunkten ligger på de frågor där kommunerna har rådighet och eftersom det rör sig om en strategisk miljöbedömning av en lagstadgad plan så hålls bedömningarna på en övergripande nivå.

Följande miljöaspekter kommer att konsekvensbedömas med hänsyn till betydande miljöpåverkan (främst positiv):

- Effekter på människors hälsa (kopplat till konsekvenser av åtgärder för att säkra hanteringen av farligt avfall, minskad nedskräpning samt insamlingens påverkan genom buller)
- Effekter på resurshushållning (kopplat till konsekvenser av åtgärder för att förebygga avfall och öka återanvändning och återvinning)
- Effekter på luftkvalitet och klimat (kopplat till konsekvenser av åtgärder som berör transporter, hanteringen av avfall och konsumtionens klimatpåverkan)
- Effekter på mark och vatten (kopplat till konsekvenser av åtgärder som berör nedlagda deponier och spridningen av skadliga kemikalier)

- Bebyggelse och kulturmiljö (kopplat till övergripande konsekvenser av åtgärder som berör insamlingssystem)

Påverkan beskrivs övergripande utifrån vad som har bedömts rimligt med hänsyn till planens innehåll, omfattning och detaljeringsgrad och den kunskap som finns tillgänglig. Miljöpåverkan från de anläggningar i drift som finns inom kommunerna hanteras inom ramen för tillståndsprövning/anmälningssärendet och tillsyn för dessa anläggningar. Miljöpåverkan i samband med förändrad markanvändning kopplat till utvecklingen av samlingsinfrastruktur hanteras i samband med detaljplanering.

Geografisk avgränsning

MKB:n fokuserar på påverkan i Eslöv, Höör och Hörby kommuner. Avfallshanteringen är dock inte enbart lokal. Konsumtionens miljöpåverkan, och därmed de åtgärder som minskar denna, är exempelvis globala, liksom klimatpåverkan från avfallstransporter.

Miljöpåverkan som kan antas uppstå till följd av behandling av avfall vid behandlingsanläggningar i andra kommuner eller länder hanteras i tillståndsansökan till dessa anläggningar och berörs inte här.

Tidsmässig avgränsning

Avfallsplanen ska ses över under varje mandatperiod och då revideras om det anses behövas. Handlingsplanen med åtgärderna som ska leda fram till målen gäller under perioden 2023-2026. En ny handlingsplan ska tas fram som ska börja gälla från och med 2027.

Alternativ till avfallsplan

Enligt miljöbalkens 6 kap. 11 § punkt 2 ska miljökonsekvensbeskrivningen innehålla uppgifter om miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen eller programmet inte genomförs.

Nollalternativ - om avfallsplanen inte beslutas och genomförs.

Nollalternativet speglar en situation där en ny avfallsplan inte beslutas och därmed inte genomförs. Om inte förslaget antas, eller om det skjuts fram på obestämd tid, står kommunerna utan den avfallsplanering som lagen kräver att de ska ha. Gällande plan, *Avfallsplan för kommunerna Eslöv, Höör och Hörby 2018-2021* löpte ut i årsskiftet 2021-2022. Även om gällande plan i teorin kan fortsätta gälla så skulle den sannolikt inte medföra någon miljömässigt positiv förändring i organisationens utveckling. Den uppfyller heller inte dagens lagstiftning fullt ut. Nollalternativet är således inte ett aktuellt alternativ.

Alternativa upplägg, vilka valts bort till förmån för liggande förslag enligt föregående kapitel är:

Att aktualisera den gamla avfallsplanen.

Detta alternativ innebär att kommunala verksamheter får ytterligare tid på sig att genomföra de åtgärder som inte blivit genomförda i den gamla avfallsplanen. Eftersom åtgärderna i många fall uttrycks otydligt avseende vem som ska göra vad, och då det i vissa fall saknas både ansvar och resurser för att genomföra åtgärderna, så är det inte en bra väg att gå. Det är också tveksamt om den gamla avfallsplanen uppfyller dagens lagstiftning. Således bedöms detta alternativ inte vara aktuellt eller önskvärt.

Att varje kommun antar en egen avfallsplan.

Ett alternativ till det liggande förslaget är att varje kommun antar en lokalt anpassad avfallsplan. Det skulle innebära att även renhållningsbolaget behöver ha en egen handlingsplan, eller att majoritetsägaren (Eslövs kommun) inkluderar renhållningsbolagets åtgärder i sin handlingsplan. Förslaget skulle innebära att de samarbetsvinster som uppkommer av att flera kommuner arbetar med samma utmaningar skulle gå förlorade. Det finns också aspekter när det gäller revidering och uppföljning som underlättas av en gemensam plan. Eftersom kommunerna från början ansett att det finns fördelar med att ha ett gemensamt renhållningsarbete så är utgångspunkten att det inte är aktuellt med kommunspecifika avfallsplaner.

Hänsyn till gällande politiska beslut som berör avfallsplanen

Här beskrivs relaterade politiska beslut som ur ett miljöperspektiv kan påverka eller påverkas av avfallsplanens genomförande, med fokus på kommunal, nationell och internationell nivå. För varje område anges en beskrivning och särskilt relevanta kopplingar, samt hur avfallsplanens genomförande tar hänsyn till de angivna relaterade politiska besluten.

- Agenda 2030
- EU:s gröna giv (tillväxtstrategi)
- EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi
- Nationell plan för cirkulär ekonomi
- Nationell avfallsplan
- Nationell strategi för hållbar konsumtion
- Nationellt miljömålssystem
- Miljökvalitetsnormer
- Styrning på kommunal nivå
- Sveriges Ekokommuner

Agenda 2030

I september 2015 antog FN:s generalförsamling 17 globala mål för hållbar utveckling, Agenda 2030. Dessa globala mål ska genomföras i FN:s samtliga medlemsländer, däribland Sverige som har beslutat att vara ledande i omställningen. Syftet med målen är att leda världen mot en mer rättvis och hållbar värld. Flera av de globala målen och delmålen har bäring på arbetet med att förebygga uppkomsten av avfall samt hanteringen av det avfall som ändå uppstår.

Genomförandet av avfallsplanen omfattar allt från anskaffning, användning och avyttring av produkter i den kommunala konsumtionen, till insamling, förberedelse för återvinning och energiutvinning samt kommunikation kopplad till det som avfallsplanen hanterar. Allt för att minska avfallens mängd och farlighet samt hantera det hållbart. Avfallsplanens har en tydlig koppling till Agenda 2030.

Genom att göra medvetna upphandlingar där livscykelperspektivet ingår, kan vi reducera uttaget av naturresurser för framställning av det vi upphandlar. Vi kan också reducera uppkomsten av avfall samt dess farlighet när varan eller produkten inte ska användas längre. Genom att återanvända och återvinna i högre grad minskar mängden avfall och städernas miljöpåverkan. Genom att utvinna energi ur vissa avfallsfraktioner såsom biogas och värme ökar andelen förnybar energi. För att klara detta behöver infrastrukturen uppgraderas och vara hållbar. Genom en ansvarsfull hantering av kemikalier och avfall minskar städernas miljöpåverkan. När spill uteblir förbättras vattenkvalitet och vi minskar föroreningarna i haven. Likaså minskar antalet sjukdoms- och dödfall till följd av skadliga kemikalier och föroreningar. För att en hållbar utveckling ska kunna uppnås behöver även kunskap om hållbara livsstilar öka och vi behöver samarbeta och arbeta effektivt med styrning och ledning utifrån vetenskap, teknik och innovation. Alla dessa steg hanteras på ett eller annat sätt i avfallsplanen.

Under utvecklingen av förslaget till avfallsplan har hänsyn tagits till de globala målen så att genomförandet bidrar till dess uppfyllande inom relaterade målområden.

En europeisk grön giv (The European Green Deal) och avfallsdirektiv.

Styrmedel och åtgärder utvecklas idag i många fall gemensamt inom EU. Målsättningar och strategier på övergripande europeisk nivå är av stor betydelse eftersom det finns direkta kopplingar till den svenska politiken. Europeiska kommissionen har beslutat om en *grön giv* för omställningen av

ekonomin och samhället¹. Med den gröna given kommer EU att ställa om till en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi där

- det inte finns några nettoutsläpp av växthusgaser år 2050
- den ekonomiska tillväxten har frikopplats från resursförbrukningen
- inga människor eller platser lämnas utanför

Den gröna given ska förbättra livet och folkhälsan för dagens invånare och för kommande generationer genom att bidra till en grön omställning inom åtta områden:

- ren luft, rent vatten, friska jordar och biologisk mångfald
- renoverade, energieffektiva byggnader
- hälsosam mat till rimliga priser
- mer kollektivtrafik
- renare energi och innovativ ren spjutspetsteknik
- varor med längre livslängd som går att reparera, återvinna och återanvända
- framtidssäkra jobb och kompetensutveckling inför omställningen
- en globalt konkurrenskraftig och resilient ekonomi.

Inom EU finns också gemensam avfallslagstiftning i form av ett avfallsdirektiv som ska främja en mer cirkulär ekonomi genom minskade avfallsmängder, ökad återanvändning, ökad återvinning samt förbättrad avfallshantering. Direktivet omfattar flera målsättningar, bland annat

- senast 2025: Förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall ska öka till minst 55 viktprocent.
- senast 2030: Förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall ska öka till minst 60 viktprocent.
- senast 2035: Förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall ska öka till minst 65 viktprocent.

Det finns också andra direktiv om bland annat batterier, elektronik, uttjänta bilar och förpackningar, samt ett deponidirektiv med mål om att senast 2035 ska mängden kommunalt avfall som deponeras minskas till tio procent eller mindre av den totala mängden (vikt) genererat kommunalt avfall.

Lagstiftningen ska bidra till genomförandet av den gröna given liksom till handlingsplanen för cirkulär ekonomi².

EU:s handlingsplan för en cirkulär ekonomi

Nedan syns ett utdrag ur inledningen i EU-kommissionens handlingsplan för cirkulär ekonomi³, en del i den europeiska gröna given. Texten beskriver kopplingen mellan de ekologiska ramarna naturen utgör, det mänskliga samhällets välmående och näringslivets konkurrenskraft.

Kap 1: ”Vi har bara en jord, men år 2050 kommer världen att konsumera som om vi hade tre jordklot. Den globala förbrukningen av material som biomassa, fossila bränslen, metaller och mineraler beräknas fördubblas under de kommande 40 åren medan den årliga avfallsgenereringen beräknas öka med 70 procent till 2050. Eftersom mer än hälften av de totala växthusgasutsläppen och mer än 90 procent av förlusten av biologisk mångfald och vattenstressen beror på utvinning och bearbetning av resurser, lanserades i den europeiska gröna given, en samordnad strategi för en klimatneutral, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi.

En uppskalning av den cirkulära ekonomin från ett fåtal föregångare till de stora ekonomiska aktörerna kommer att vara avgörande för att uppnå klimatneutralitet senast 2050 och för att frikoppla ekonomisk tillväxt från resursanvändning, samtidigt som man säkerställer EU:s långsiktiga konkurrenskraft och ser till att ingen lämnas utanför. För att uppfylla denna ambition måste EU påskynda övergången till en regenerativ tillväxtmodell som ger mer tillbaka till planeten än den tar, göra framsteg när det gäller

¹ Hämtad 210826 från https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sv

² Hämtad 210826 från https://ec.europa.eu/environment/topics/waste-and-recycling_en

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0098&from=PT>

att hålla sin resursförbrukning inom planetens gränser och därför sträva efter att minska sitt konsumtions-avtryck och fördubbla sin cirkulära materialanvändning under det kommande decenniet.

För näringslivet kommer ett samarbete för att skapa en ram för hållbara produkter att ge nya möjligheter inom och utanför EU. Denna stegvisa och samtidigt oåterkalleliga omställning till ett hållbart ekonomiskt system är en oundgänglig del av EU:s nya industristrategi. I en färsk undersökning beräknas att man genom att tillämpa principerna för en cirkulär ekonomi i hela EU:s ekonomi kan öka EU:s BNP med ytterligare 0,5 procent fram till 2030, vilket skulle skapa omkring 700 000 nya arbetstillfällen. Det finns tydliga affärsmässiga fördelar även för enskilda företag – eftersom råvaror utgör i genomsnitt ca 40 procent av utgifterna för tillverkningsföretagen i EU, kan modeller med slutna kretslopp öka lönsamheten, samtidigt som företagen skyddas från fluktuerande råvarupriser. [...]

Den cirkulära ekonomin kommer att innebära att invånarna får funktionella och säkra produkter av hög kvalitet, som är effektiva och ekonomiskt överkomliga, håller längre och är konstruerade för återanvändning, reparation och avancerad materialåtervinning. Ett helt nytt utbud av hållbara tjänster, modeller för ”produkter som tjänster” och digitala lösningar kommer att leda till bättre livskvalitet, innovativa jobb och uppgraderad kunskap och kompetens.” [...]

Kap 2.2: ”Myndigheternas köpkraft motsvarar 14 procent av EU:s BNP och kan vara en stark drivkraft för att öka efterfrågan på hållbara produkter. För att utnyttja denna potential kommer kommissionen att föreslå obligatoriska minimikriterier och mål för miljöanpassad offentlig upphandling inom sektorslagstiftning och fasa in obligatorisk rapportering för att övervaka användningen av miljöanpassad offentlig upphandling, utan att skapa omotiverade administrativa bördor för offentliga köpare. Kommissionen kommer också att fortsätta stödja kapacitetsuppbyggnad med vägledning, utbildning och spridning av god praxis och uppmuntra offentliga köpare att delta i initiativet ”offentliga inköpare för klimat och miljö”, vilket kommer att underlätta utbyten mellan köpare som har åtagit sig att genomföra miljöanpassad offentlig upphandling.”

I utvecklingen av avfallsplanen har hänsyn tagits till innehållet i EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi, och därmed till EU:s gröna giv och avfallslagstiftningen, med syfte att bidra till dess uppfyllande genom att tydliggöra kopplingen mellan kommunens ansvar för hanteringen av materialflöden och den cirkulära ekonomin.

Nationell strategi och handlingsplan för cirkulär ekonomi

I den nationella strategin för cirkulär ekonomi⁴ beskrivs hur omställningen ska genomföras i Sverige. Fyra utgångspunkter beskrivs i form av gemensamt arbete internationellt och globalt; innovation och innovativa företag; avfall som resurs; och giffria kretslopp. I strategin anges ett antal prioriterade materialflöden vilka i stort sett motsvarar de som anges i den nationella avfallsplanen. Kommunerna har goda möjligheter att påverka flera av dessa utgångspunkter.

Ännu tydligare blir kommunernas roll i beskrivningen av fyra fokusområden med tillhörande handlingsplaner som visar det förändringsarbete som krävs i omställningen.

Cirkulär ekonomi genom hållbar produktion och produktdesign	Kommunen kan påverka detta genom hållbar upphandling
Cirkulär ekonomi genom hållbara sätt att konsumera och använda material, produkter och tjänster	Kommunen kan påverka detta genom god resurshushållning och ansvarsfull hantering av produkter
Cirkulär ekonomi genom giffria och cirkulära kretslopp	Kommunen kan påverka detta genom en ansvarsfull hantering av flöden och produkter där kemikalier ingår
Cirkulär ekonomi som drivkraft för näringsliv och andra aktörer genom åtgärder som främjar innovation och cirkulära affärsmodeller.	Kommunen kan påverka detta genom upphandling, tillsyn, näringslivssamordning och extern kommunikation

I Cirkulär ekonomi Handlingsplan för omställning av Sverige⁵ beskrivs kommunernas roll så här:

”Kommunerna är viktiga aktörer på avfallsområdet och bidrar i hög grad till omställningen till en cirkulär ekonomi bland annat genom information, innovation och teknikutveckling för att främja en avfallshantering som bidrar till cirkulära och fossilfria materialflöden. Kommunerna kan på detta sätt underlätta för hushållen och verksamheterna, inklusive de kommunala verksamheterna, att bidra till en cirkulär ekonomi. Vidare har kommunerna också huvudansvaret för fysisk samhällsplanering och bebyggelseutveckling vilket kan ha stor betydelse för människors förutsättningar att bidra till en cirkulär ekonomi” (s. 30).

⁴ Hämtad 210826 från [200814_ce_webb.pdf \(regeringen.se\)](https://www.regeringen.se/2018/04/210826/201814_ce_webb.pdf)

⁵ Hämtad 210826 från [Handlingsplan cirkulär ekonomi \(regeringen.se\)](https://www.regeringen.se/2018/04/210826/201814_ce_webb.pdf)

I utvecklingen av förslaget till avfallsplan har hänsyn tagits till innehållet i den nationella strategin för hållbar konsumtion med avseende på kommunernas möjlighet att bidra till dess intentioner.

Nationell avfallsplan och avfallsförebyggande program

Den nationella avfallsplanen, *Att göra mer med mindre - Sveriges avfallsplan och avfallsförebyggande program 2018–2023*⁶, beskriver Sveriges arbete med att förebygga avfall och nå en mer resurseffektiv och giftfri avfallshantering i enlighet med avfallshierarkin. Planen och programmets syfte är att beskriva Sveriges arbete med att:

- minska mängden avfall,
- minska mängden skadliga ämnen i material och produkter,
- minska de negativa effekter på människors hälsa och miljön som avfall ger upphov till och
- främja en praktisk tillämpning av avfallshierarkin och utnyttja resurserna i avfallet samt
- bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och den miljö- och hälsopåverkan som hänger samman med att avfall uppstår

För att nå detta behöver resurser längs hela värdekedjorna nyttjas effektivare. Såväl avfallshantering som avfallsförebyggande utgör led i arbetet för en cirkulär ekonomi och ett resurseffektivt kretsloppssamhälle. Prioriterade områden att arbeta vidare med är bygg- och rivningsavfall, matavfall, elektronikavfall, textilier, plast samt nedskräpning.

I utvecklingen av förslaget till avfallsplan har hänsyn tagits till innehållet i den nationella avfallsplanen så att kommunerna genom avfallshantering och avfallsförebyggande bidrar till en cirkulär ekonomi och resurseffektivitet.

Nationell strategi för hållbar konsumtion

Regeringens strategi för hållbar konsumtion⁷ tar sikte på vad staten kan göra tillsammans med kommuner, näringsliv och det civila samhället för att underlätta för oss konsumenten att agera hållbart. Inom sju fokusområden beskrivs olika aspekter som behöver utvecklas för att skapa förutsättningar för en hållbar konsumtion, till exempel i skolan, i avfallshanteringen, i näringslivet samt genom delning, giftfri vardag, miljömärkning och beteendeförändring.

I utvecklingen av förslaget till avfallsplan har hänsyn tagits till innehållet i den nationella strategin för hållbar konsumtion med avseende på kommunernas möjlighet att bidra till dess intentioner.

Nationellt miljömålssystem – Generationsmål

Miljömålssystemet består av ett generationsmål, 16 miljö kvalitetsmål samt preciseringar och flera etappmål. Generationsmålet innebär att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. För att klara detta ska miljöpolitiken fokusera på sju strecksatser:

- Ekosystemen har återhämtat sig, eller är på väg att återhämta sig, och deras förmåga att långsiktigt generera ekosystemtjänster är säkrad.
- Den biologiska mångfalden och natur- och kulturmiljön bevaras, främjas och nyttjas hållbart.
- Människors hälsa utsätts för minimal negativ miljöpåverkan samtidigt som miljöns positiva inverkan på människors hälsa främjas.
- Kretsloppen är resurseffektiva och så långt som möjligt fria från farliga ämnen.
- En god hushållning sker med naturresurserna.
- Andelen förnybar energi ökar och energianvändningen är effektiv med minimal påverkan på miljön.
- Konsumtionsmönstren av varor och tjänster orsakar så små miljö- och hälsoproblem som möjligt.

⁶ Hämtad 210826 från <https://www.naturvardsverket.se/Documents/publ-filer/6900/978-91-620-6946-9.pdf?pid=28041>

⁷ Hämtad 210826 från <https://www.regeringen.se/4a7e12/globalassets/regeringen/dokument/finansdepartementet/pdf/2016/strategi-for-hallbar-konsumtion/strategi-for-hallbar-konsumtion--tillganglighetsanpassad.pdf>

Genomförandet av avfallsplanen bidrar indirekt till de två första strecksatserna genom att överuttaget och degraderingen av naturresurser och naturmiljön minskar samt att spridningen av skadliga kemikalier i naturmiljön och dess kretslopp minskar. Detta innebär hälsosammare livsmiljöer i planetens ekosystem och bättre möjligheter att bevara en hög biologisk mångfald och att säkra leveransen av ekosystemtjänster.

De efterföljande fem strecksatserna berörs direkt av avfallsplanens genomförande då den ska minska spridningen av farliga ämnen i människors livsmiljöer och i kretsloppen; den ska bidra till slutna materialkretslopp där naturresurser används effektivt; den ska bidra till effektiv användning och produktion av förnybar energi; och till att såväl den offentliga som den privata konsumtionen blir mer hållbar.

Generationsmålet kan kopplas till samtliga miljöaspekter i miljöbedömningen, men i huvudsak

- Effekter på resurshushållningen.

Sammantaget innebär detta att avfallsplanens intentioner ligger helt i linje med generationsmålet.

Nationellt miljömålssystem – Miljökvalitetsmål

Miljökvalitetsmålen är utgångspunkten för hela samhällets arbete med miljöfrågor och ska vara vägledande för miljöarbetet på alla nivåer i samhället. Det är framför allt tre mål som berörs direkt av genomförandet av avfallsplanen, vilka beskrivs nedan kopplat till förslagets genomförande.

Begränsad klimatpåverkan. Klimatet förändras i allt för snabb takt för att ekosystemen och människans samhällen ska hinna anpassa sig, vilket innebär en ohållbar utveckling såväl socialt som ekonomiskt och ekologiskt. Om samhällets konsumtion – av exempelvis elektronik, möbler, byggmaterial, kläder, mat, energi - plötsligt skulle upphöra, skulle också en stor del av de klimatpåverkande utsläppen upphöra. Detta är naturligtvis inte ett önskvärt scenario, men sambandet mellan orsak och verkan visar också att *hur* vi väljer att konsumera har stor betydelse för vår möjlighet att begränsa klimatpåverkan. För att begränsa klimatpåverkan behöver bland annat samhällets materialflöden slutas i kretslopp och drivas med förnybar energi på ett resurseffektivt sätt.

Om vi i de offentliga organisationerna kan öka resurshushållningen genom återbruk, delning, effektiva inköpsprocesser, återvinning och att ställa cirkulära krav i upphandlingen, så minskar avfallets mängd och farlighet och vi bidrar samtidigt till en klimatsmart offentlig konsumtion. Om vi på samhällsnivå kan bidra till cirkulär ekonomi genom att skapa förutsättningar för medborgarens hållbara konsumtion, återbruk och återvinning, så minskar klimatpåverkan. Om vi samtidigt kan säkerställa en hållbar hantering av det avfall som ändå uppstår genom en hållbar insamlingsinfrastruktur, effektiv förberedelse för återvinning och hållbar energiutvinning, så främjas cirkulära materialflöden. Behovet av råvaruutvinning och -förädling kan då minska och förnybar energi kan produceras av matavfallet och av det avfall som inte kunnat materialåtervinnas. Som biprodukt till biogasproduktionen produceras också en rötrest som kan ersätta användningen av konstgödselmedel i jordbruket. Utvecklingen bidrar till en klimatsmart avfallshantering och service, liksom till en klimatsmart konsumtion och livsstil hos medborgaren.

Begränsad klimatpåverkan kan i huvudsak kopplas till följande miljöaspekter i miljöbedömningen:

- Effekter på luftkvalitet och klimat

Förslaget till avfallsplan visar hänsyn till miljömålet Begränsad klimatpåverkan på många plan och bidrar, i nära samverkan med kommunernas energi- och klimatplanering och översiktsplanering, till målets uppfyllnad inom de tre kommunernas rådighetssfär. Genomförandet av avfallsplanen innebär miljöeffekter i form av minskat råvaruuttag, förnybar energiproduktion och slutna materialflöden, vilket i sin tur orsakar positiva konsekvenser genom minskad klimatpåverkan och bättre luftkvalitet. Effektivare planering av insamlingsinfrastrukturen kan vid ökad återvinning medföra färre transporter med privatfordon men fler renhållningstransporter, vilket påvisar vikten av att de även fortsättningsvis drivs av förnybara drivmedel.

Giftfri miljö

För att uppnå målet om en giftfri miljö behöver samhällets materialflöden vara fria från kemikalier och spridningen av skadliga ämnen i luft, mark och vatten behöver upphöra. Eftersom kretsloppen hänger samman är det viktigt att synliggöra kopplingarna mellan dem och förebygga att de späds ut, förorenas eller blandas. Till exempel skulle skadliga kemikalier från en tillverkningsindustri kunna läcka ut i marken eller i yt- eller grundvatten, och via vattenkretsloppet eller näringskretsloppet tas upp av och lagras i en människa och påverka dennes hälsa; det skulle också kunna vara via luftföroreningar som människan andas in, eller vid exponering för kemikalier som utsöndras från produkter i vardagsmiljön. Skadliga ämnen kan också ansamlas i andra levande organismer och störa balansen i de ekologiska systemen, vilket kan försämra den biologiska mångfalden, leveransen av ekosystemtjänster och därmed också påverka människans möjligheter att leva goda liv. En viktig del i en cirkulär ekonomi är att säkerställa att de produkter och material som används i samhället inte innehåller kemikalier som förorenar materialkretsloppet eller förs över till vatten- eller näringskretsloppen.

Kommunerna kan inom sina organisationer och på samhälls nivå bidra till en *cirkulär ekonomi* genom att i sin offentliga konsumtion förebygga spridning av skadliga ämnen till människa och miljö. De kan i sin utveckling och förvaltning tillse att skadliga kemikalier inte används eller sprids, bland annat genom att minska nedskräpningen och spridningen av plast i naturmiljön och förebygga läckage från nedlagda deponier. De kan i renhållningsarbetet minska farligheten i samhällets avfall både genom förebyggande åtgärder och genom en hållbar avfallshantering.

Giftfri miljö kan i huvudsak kopplas till följande miljöaspekter i miljöbedömningen:

- Effekter på människors hälsa
- Effekter på mark och vatten

Förslaget till avfallsplan kan i genomförandet bidra till att kommunerna inom sin rådighetsfär minskar spridningen av skadliga kemikalier till människa och miljö och därmed bidra till att målet om en giftfri miljö uppnås. Planen omfattar ingen styrning som riskerar leda till att målet motverkas. Genomförandet av förslaget till avfallsplan innebär miljöeffekter i form av minskad spridning av skadliga kemikalier i kretsloppen, miljön och människan, vilket i sin tur minskar risken för negativa konsekvenser på biologisk mångfald och leveransen av ekosystemtjänster.

God bebyggd miljö

För att uppnå målet behöver samhällets fysiska miljö planeras för att skapa förutsättningar för en tillgänglig och säker insamlingsinfrastruktur. Den behöver också förvaltas på ett sätt som förebygger nedskräpning och uppmuntrar återbruk och materialåtervinning även hos andra aktörer. Flera av målsättningarna i avfallsplanen bidrar specifikt till att möjliggöra en effektiv och hållbar integrering av materialflödenas hantering i kommunernas livsmiljöer, bland annat genom den översiktliga planeringen. Detta bidrar också till att undvika målkonflikter som kan uppstå vid konkurrens om exploaterbar yta, vilket i sin tur ökar resurseffektiviteten i utvecklingsprocesserna. Förslaget till avfallsplan kan i genomförandet medföra behov av ombyggnader av återvinningscentraler eller annan förändring av insamlingsinfrastrukturen, vilket kan påverka den bebyggda miljön både positivt och negativt. I ett första steg ska renhållningsbolaget utveckla en plan för hur ett hållbart och cirkulärt insamlingssystem ska se ut och utvecklas. Miljöbedömning sker i samband med planprocessen när eventuella ombyggnationer blir aktuella.

God bebyggd miljö kan i huvudsak kopplas till följande miljöaspekter i miljöbedömningen:

- Effekter på bebyggelse och kulturmiljö

Genomförandet av avfallsplanen bidrar målet då kommunerna inom sin rådighetsfär minskar spridningen av skadliga kemikalier till människa och miljö. Planen omfattar ingen styrning som riskerar leda till att målet motverkas. Genomförandet av förslaget till avfallsplan innebär miljöeffekter i form av minskad spridning av skadliga kemikalier i kretsloppen, miljön och människan, vilket i sin tur minskar risken för negativa konsekvenser på biologisk mångfald och leveransen av ekosystemtjänster.

Nationellt miljömålssystem – Etappmål

Etappmålen visar på tidsatta och prioriterade steg på vägen för att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen. Nedan anges de etappmål i miljömålssystemet som är särskilt relevanta i omställningen till en cirkulär ekonomi. Etappmålen följs upp och kan ge en indikation på om omställningen går i rätt riktning.

Avfall

- Förberedande för återanvändning, materialåtervinning och annan återvinning av icke-farligt bygg- och rivningsavfall, men undantag av jord och sten, ska årligen fram till 2025 uppgå till minst 70 viktsprocent.
- Senast år 2023 ska minst 75 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring och biogas tas tillvara.
- Senast 2025 ska förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall ha ökat till minst 55 viktprocent, 2030 till minst 60 viktprocent och 2035 ha ökat till minst 65 viktprocent.

Begränsad klimatpåverkan (1 av 5)

- Senast år 2045 ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. För att nå nettonollutsläpp får kompletterande åtgärder tillgodoräknas. Utsläppen från verksamheter inom svenskt territorium ska vara minst 85 procent lägre än utsläppen år 1990.

Cirkulär ekonomi

- Av de förpackningar som släpps ut på marknaden i Sverige för första gången ska andelen som är återanvändbara öka med minst 20 procent från år 2022 till år 2026 och med minst 30 procent från år 2022 till år 2030.

Farliga ämnen (målområden, 3 av 7)

- Användning av biocidprodukter
- Användningen av växtskyddsmedel
- Läkemedel i miljön

Luftföroreningar (målområde)

- Minskning av nationella utsläpp av luftföroreningar

Minskat matsvinn

- Matsvinnet ska minska så att det sammantagna livsmedelsavfallet minskar med minst 20 viktprocent per capita från 2020 till 2025.
- En ökad andel av livsmedelsproduktionen ska nå butik och konsument år 2025.

Förslaget till avfallsplan omfattar mål, delmål och åtgärder inom samtliga etappmålsområden och bidrar därmed aktivt till att kommunerna Eslöv, Höör och Hörby utvecklas i riktning mot de nationella miljökvalitetsmålen inom de områden som avfallsplanen kan påverka. Eftersom miljömålssystemet följs upp på nationell nivå görs bedömningen att den lokala positiva miljöpåverkan som planens genomförande kan medföra inte är betydande.

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer är ett juridiskt bindande styrmedel i miljöbalken som används för att förebygga eller åtgärda miljöproblem. Det finns miljökvalitetsnormer för:

- Fisk- och musselvatten (normer för gräns- och riktvärden)
- Vatten (normer för statusklassificering)
- Omgivningsbuller (målsättningsnormer för kartläggning och rapportering av bullerkällor)

- Utomhusluft (normer för halter)

Miljökvalitetsnormer och miljökvalitetsmål beaktas i planen genom att planen som helhet syftar till att främja hållbar utveckling och att de åtgärder som respektive kommun väljer att göra, ska genomföras med syfte att främja en god miljö och människors hälsa. Varken miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten (SFS 2001:554) eller för vatten (SFS 2004:660) bedöms överskridas till följd av planens genomförande.

Miljökvalitetsnormer för omgivningsbuller (SFS 2004:675) omfattar kartläggning och åtgärdsprogram för större kommuner och vägar för kommuner med över 100 000 invånare. Genomförandet av avfallsplanen kan i viss mån påverka buller från transporter med tunga fordon. Avfallsverksamheten ska ta hänsyn till de områden eller platser som är mest utsatta för buller samt i övrigt ta hänsyn till de åtgärdsprogram mot buller som finns. En koppling mellan avfallsplanering och översiktsplanering finns i förslaget till avfallsplan. Genomförandet av avfallsplanen bedöms inte leda till att miljökvalitetsnormen för omgivningsbuller överskrids.

Kraven på luftkvalitet i utomhusluft bestäms i *Luftkvalitetsförordningen* SFS 2010:477. Ingen av kommunerna överskrider miljökvalitetsnormerna för luft i dagsläget och avfallsplanens genomförande bedöms inte bidra till att detta förändras. Även om ökat återbruk och ökad återvinning kan leda till fler transporter så finns samtidigt krav på förnybara drivmedel som i mindre utsträckning än fossila bidrar till dålig luftkvalitet.

Ingen miljökvalitetsnorm bedöms överskridas på grund av avfallsplanens genomförande.

Relaterad styrning på kommunal nivå

Avfallsplanen har kopplingar till annan intern styrning såsom budget, politiska mål för mandatperioden och översiktsplaner. Avfallsplanen har en tydlig koppling till det regionala och nationella miljömålssystemet och därmed till kommunernas lokala miljömålssystem. Dessa system är uppbyggda och organiserade på olika sätt i de tre kommunerna.

I Eslövs kommun ska *Miljöstrategi för Eslöv* tas fram och till den ska ett antal planer kopplas, bland annat avfallsplanen, men också *Naturmiljöplan för Eslöv*, *Kemikalieplan för Eslöv* och *Energi- och klimatplan för Eslöv*. En klimatanpassningsplan är också under framtagande.

I Höörs kommun samordnas avfallsplanens mål med målen i den *Miljö- och klimatstrategi* som är under framtagande. Miljö- och klimatstrategin blir ett övergripande styrdokument för ett brett område medan avfallsplanens mål styr ett smalare sakområde. I Översiktsplan för Höörs kommun behandlas frågor som bland annat berör behovet av ny yta för återvinningscentral i tätorten.

I Hörby kommun är avfallsplanen kopplad till översiktsplan 2035 som är under framtagande. Översiktsplanen kommer att fungera som ett övergripande styrdokument som fångar upp avfallsfrågan utifrån avfallsplanens mål. Avfallsplanen är också kopplad till Naturvårdsprogrammet och Energiplan (under framtagande).

Under utvecklingen av förslaget till avfallsplan har hänsyn tagits till annan intern styrning.

Mellan den nationella och kommunala nivån finns också regional styrning inom flera områden som påverkar och påverkas av den kommunala avfallsplaneringen, bland annat avseende fysisk planering, klimatanpassning, beredskap, energi- och klimat, miljö, återbruk, avfallshantering, konsumtion och cirkulär ekonomi. Eftersom utgångspunkterna är desamma görs bedömningen att förslaget till avfallsplan bidrar även till styrningen på regional nivå.

Sveriges Ekokommuner

Som medlemmar i Sveriges Ekokommuner, SEKOM, ska Eslöv, Höör och Hörby kommuner ha en utveckling i linje med fyra hållbarhetsprinciper:

I ett hållbart samhälle utsätts inte naturen för systematiskt ökande...

1. koncentrationer av ämnen från berggrunden (exv. fossilt kol, olja och metaller).

2. koncentrationer av ämnen från samhällets produktion (exv. kväveoxider, bromerade flamskyddsmedel och hormonliknande kemikalier)
3. degradering på fysiskt sätt (exv. överuttag av skog, utfiskning och utarmning av ekosystem)

Och det finns inga strukturella hinder för människors...

4. hälsa, inflytande, kompetens, opartiskhet och mening

Avfallsplanens genomförande bidrar direkt till de tre principer som relaterar till miljöaspekter och som lägger själva grunden för en miljömässigt hållbar konsumtion och en cirkulär ekonomi: att naturen inte ska utsättas för ökande koncentrationer av fossila resurser eller kemikalier och att naturresurser inte ska utarmas.

Bedömningen görs att genomförandet av denna plan utgör ett stöd för att kommunala verksamheter ska utvecklas i enlighet med hållbarhetsprinciperna genom att öka sin resurshushållning (minska risken för utarmning) och sluta materialflöden i kretslopp för en cirkulär ekonomi (vilket per definition innebär att användningen av fossila resurser och skadliga kemikalier begränsas).

Planens miljömässiga påverkan, effekter och konsekvenser

Plan för resurshushållning och cirkulära materialflöden utgör, tillsammans med lokala renhållningsföreskrifter, renhållningsordning för kommunerna Eslöv, Höör och Hörby. I denna miljökonsekvensbeskrivning beskrivs konsekvenserna av de betydande miljöeffekter planen väntas medföra. Med miljöeffekter avses *direkta eller indirekta effekter som är positiva eller negativa, som är tillfälliga eller bestående, som är kumulativa eller inte kumulativa och som uppstår på kort, medellång eller lång sikt* med anledning av planens genomförande. Här bedöms hur genomförandet av avfallsplanen påverkar miljön och de nationella miljömålen utifrån de betydande miljöaspekter som bedömningen avgränsats till:

- Effekter på resurshushållningen
- Effekter på luft- och klimat
- Effekter på människors hälsa
- Effekter på mark och vatten
- Effekter på bebyggelse och kulturmiljö

Bedömningen görs utifrån de mål och åtgärder som föreslås i planen, vilka syftar till att öka resurshushållningen i de kommunala organisationernas konsumtion samt att bidra till en cirkulär ekonomi i samhället, i enlighet med avfallstrappans prioriteringar. Målsättningarna utgår från kommunernas rådighetsområde.

Effekter på resurshushållningen

Viktiga aspekter för en god hushållning med naturresurser är hög användningsgrad, återbruk, materialåtervinning samt att möjliggöra slutna materialflöden utan spridning av kemikalier och utan klimatpåverkan. Här behandlas främst avfallsförebyggande i den offentliga konsumtionen och utvecklingen, kommunens möjlighet att skapa förutsättningar för avfallsförebyggande och en hållbar hantering av samhällets avfall.

Nuläge och förutsättningar

I den offentliga konsumtionen ingår allt från inköp och upphandling till sorteringskärl och avyttring. Det omfattar också användningen av produkter och material, som skulle kunna effektiviseras genom mer delning och smarta återbrukssystem. Det är ofta otydligt vad en hållbar hantering av olika produkter innebär i praktiken för kommunala verksamheter, vilket kan leda till att exempelvis elektronik blir liggande och att möbler som hade kunnat återanvändas istället slängs. Det finns exempel, bland annat Höörs Möbelblock, på hur kommunerna etablerat interna system för återbruk och därmed ökat resurshushållningen. Det saknas också tydlighet kring hur avfallsförebyggande i samband med bygg- och rivningsprojekt kan gå till vilket riskerar innebära att metoder, funktioner och material används eller byggs in i fastighetsbeståndet som motverkar en cirkulär ekonomi. I dagsläget finns inte tillgång till materialsorteringskärl i alla verksamhetslokaler och det är få avfallsflöden som är kartlagda inom de kommunala verksamheterna. Det är därmed okänt huruvida materiella resurser faktiskt används effektivt eller inte. En viktig del för att hushålla med resurser är att synliggöra och följa upp materialflöden samt att öka kunskapen om cirkulär ekonomi och om konsumtionens miljöpåverkan.

Avfallsplanen målsättningar är att underlätta för avfallsförebyggande, minska nedskräpningen och utveckla avfallshanteringen hållbart. Grundläggande förutsättningar som materialsorteringskärl saknas i dag på vissa håll och nedskräpning upplevs som ett problem. I hanteringen av samhällets avfall är nivån på resurshushållningen varierande beroende på avfallsflödet. I princip allt matavfall som samlas in rötas till biogas och används resurseffektivt då det innebär att såväl näring som energi tas tillvara. Vissa flöden hanteras genom energiutvinning som skulle kunna hanteras genom materialåtervinning istället, exempelvis när det gäller träavfall.

Negativ miljöpåverkan på resurshushållning

Avfallsplanen bedöms inte innebära någon negativ miljöpåverkan på möjligheten till resurshushållning vare sig i samhället eller i den offentliga konsumtionen.

Positiv miljöpåverkan på resurshushållning

Resurshushållning är en av avfallsplanens huvudsakliga målsättningar, i enlighet med avfallstrappans översta steg som innebär att förebygga avfall. Resurshushållning innebär ur ett miljöperspektiv framför allt hushållningen med naturresurser, även om avfallsplanens intentioner även indirekt skulle kunna bidra till miljönytta genom att styra mot en effektivare användning av ekonomiska resurser, vilket i ett längre perspektiv skulle kunna lämna större marginaler för miljöhänsyn. En miljömässigt hållbar offentlig konsumtion innebär i avfallsplanen att anskaffa material, produkter och tjänster på hållbara sätt och att sedan använda och avyttra dem på resurseffektiva sätt som bidrar till en cirkulär ekonomi och en ansvarsfull användning av skattemedel. Det innebär också att hantera de försörjningsflöden som kommunen ansvarar för på ett hållbart sätt, i synnerhet när det gäller renhållningen men också i vatten- och avloppshanteringen. Om återanvändning och återvinning av material ökar så kan behovet av att ta ut jungfruligt material från jordens ändliga resurser minska vilket inte bara innebär resurshushållning utan också minskar påverkan på miljön genom minskad risk för spridning av skadliga kemikalier och för klimatpåverkan. Avfallsförebyggande aspekter i tillsynsarbetet bidrar också till resurshushållning bland annat hos lokala näringslivsaktörer.

En grundläggande faktor för att öka resurshushållningen är att öka kunskapen om materialflödena, vilket avfallsplanen ska bidra till genom uppföljning, kartläggning av avfallsflöden och kommunikation för beteendeförändring.

Åtgärder för att minska negativ miljöpåverkan eller öka positiv påverkan på resurshushållning

Avfallsplanen bedöms inte medföra någon negativ miljöpåverkan avseende resurshushållning. Det är genomförandet av planens åtgärder som genererar positiva miljökonsekvenser. Åtgärderna bedöms vara på en rimlig nivå i förhållande till förutsättningar och behov.

Effekter på luftkvalitet och klimat

Konsekvenser av avfallsplanens genomförande uppstår bland annat på luftkvalitet och klimat orsakade av växthusgaser som bidrar till den globala uppvärmningen och övriga luftföroreningar som är skadliga för människa och miljö. Här behandlas främst konsekvenserna av en miljömässigt hållbar konsumtion på ett övergripande plan; materialåtervinning och energiutvinning i samhällets avfallshantering; och insamlingsinfrastrukturens klimatpåverkan. Utsläppen från de anläggningar som hanterar kommunernas restavfall beskrivs i tillståndsansökningarna för dessa anläggningar. Aspekten är främst kopplad till miljömålet Begränsad klimatpåverkan.

Nuläge och förutsättningar

Vanliga luftföroreningar är exempelvis kväveoxider, marknära ozon och luftburna partiklar av olika storlek. Luftföroreningar kan orsaka negativa konsekvenser för människors hälsa och kan i likhet med växthusgaser uppstå i samband med förbränning, exempelvis vid transporter eller energiutvinning. I en cirkulär ekonomi cirkulerar försörjningsflödena så långt det är möjligt, vilket kräver förflyttning och därmed energi. Avfallshanteringen är idag starkt beroende av transporter, främst med tyngre fordon för insamling av avfall och transporter till behandlingsanläggningar, men även av privatpersoners personbiltransporter för avlämning av avfall vid återvinningsstationer och återvinningscentraler. För att minska konsumtionens och produktionens klimatpåverkan behöver materialflödena slutas i kretslopp, och för att dessa ska bli hållbara behöver de drivas med förnybar energi. I hanteringen av samhällets avfallsflöden kan energi också produceras, både genom förbränning av restavfall och genom rötning av matavfall, vilket medför ett minskat behov av fossila bränslen. Energi i form av metangas kan också produceras i nedlagda deponier, varför det är viktigt att ha kunskap om vilka förhållanden som råder med hjälp av klassningar och åtgärdsprogram.

Negativ miljöpåverkan på luftkvalitet och klimat

En möjlig följd effekt av att avfall delas in i fler fraktioner som ska transporteras till olika platser för återvinning, eller att produkter för återbruk behöver förflyttas flera gånger, är att transporterna ökar.

Detta kan påverka luftkvalitet och klimat negativt. Miljökonsekvensernas omfattning bedöms dock som små med tanke på avfallshanteringens ringa andel av transportsektorns utsläpp och till att renhållningstransporterna ska drivas med förnybar energi.

Positiv miljöpåverkan på luftkvalitet och klimat

Genomförandet av avfallsplanen bedöms i huvudsak kunna medföra positiva effekter på luftkvalitet och klimat, bland annat genom att avfall ska förebyggas och andelen avfall som materialåtervinns ska öka. Klimatpåverkan från råvaruuttag, förädling, tillverkning, distribution, konsumtion och sluthantering minskar, medan vissa utsläpp förs över till återvinningsindustrin och andra aktörer som bidrar till att materialflödena kan slutas. Avfallsplanens intention att klättra uppåt i avfallstrappan innebär att klimatpåverkan totalt sett ska minska. En del av avfallet hanteras bäst genom energiutvinning, främst när det gäller matavfallet som inte kan behandlas på samma sätt som materialflödena. När matavfall rötas till biogas produceras bland annat metan som kan användas för att ersätta fossila drivmedel, vilket ger dubbel klimatnytta. Dessutom produceras också biogödsel som kan ersätta användningen av konstgödsel, vilken har hög klimatbelastning.

Metan, som har större växthusgaspotential än koldioxid, ingår också i deponigas som produceras i deponier. Avfallsplanen omfattar hanteringen av nedlagda deponier vilket i förlängningen skulle kunna medföra att klimatpåverkan från dessa minskar.

Avfallshantering i Eslöv, Höör och Hörby har kommit långt avseende fossilfria transporter och att vissa transporter överförs från privata fordon skulle kunna innebära en minskad klimatpåverkan totalt sett, trots att transporterna kan bli fler vid ökat återbruk och ökad återvinning. Bedömningen är att en klimatsmart offentlig konsumtion, ökat återbruk, materialåtervinning och energiutvinning kan komma att ha positiv miljöpåverkan på luft och klimat.

Åtgärder för att minska negativ miljöpåverkan eller öka positiv påverkan på luftkvalitet och klimat

Avfallsplanen bedöms inte medföra någon stor risk för negativ miljöpåverkan avseende luftkvalitet och klimat. Åtgärder som avser mildra eventuella negativa konsekvenser finns med i avfallsplanen. Det är genomförandet av planens åtgärder som medför positiva miljökonsekvenser. Åtgärderna bedöms vara på en rimlig nivå i förhållande till kommunernas förutsättningar och behov.

Effekter på människors hälsa

Här behandlas främst styrning för att säkra hanteringen av farligt avfall, minskad nedskräpning samt avfallsinsamlingens påverkan. Konsekvenser för människors hälsa till följd av negativ påverkan på luftkvalitet anges i föregående kapitel. Avfallshantering ger även upphov till utsläpp till mark och vatten, vilket kan ge effekt på människors hälsa om skadliga ämnen sprids i livsmiljöer och de naturliga kretsloppen av vatten och näring, som förser oss med livsmedel (se nästa kapitel). Aspekten är främst kopplad till miljömålen God bebyggd miljö och Giffri miljö samt till generationsmålet.

Nuläge och förutsättningar

Farligt avfall innehåller ämnen som kan vara skadliga för människor och miljön. Om farligt avfall inte hanteras på ett säkert sätt finns risk för direkt eller diffus spridning av skadliga ämnen och risk för att människor påverkas negativt. Därför är en av avfallshanteringens uppgifter att skapa förutsättningar för en säker hantering av farligt avfall.

Nedskräpning på offentliga platser upplevs idag vara ett problem i kommunerna och har därför lyfts fram i den nationella avfallsplanen och i föreskrifterna om kommunal avfallsplanering. En skräpig offentlig miljö kan bidra till otrygghet. Risken för mindre brott såsom klotter och skadegörelse kan också öka. Nedskräpning kan även bidra till diffus spridning av farliga ämnen och till att plast hamnar i sjöar och hav och orsakar stora problem där.

Insamlingen av avfall kan orsaka effekter på människors hälsa, bland annat genom buller, säkerhetsrisker, lukt och skadedjur. Buller uppstår i flera delar av avfallshantering, exempelvis från renhållningsfordon och hantering av behållare. Bullret är i dessa fall dock kortvarigt. Buller kan

generellt sett ge upphov till störning av människors hälsa genom stress och störd sömn, vilket i sin tur kan leda till irritation, trötthet, högt blodtryck och hjärt- och kärlsjukdomar. Det nationella miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö* innefattar att störningar från trafikbuller ska minska. Insamlingssystemet medför också säkerhetsrisker i den bebyggda miljön, då tunga renhållningsfordon ska ta sig fram i tät bebyggelse med risk för skada, i synnerhet i de fall då hänsyn inte tagits till renhållningsaspekter i utformningen av den fysiska miljön. Avfallsinsamlingen kan också medföra störande lukt och locka till sig skadedjur, båda vilket kan bidra till sämre livsmiljöer och försämrat välmående. Med ett förändrande klimat som innebär mer av både värme och fukt riskerar dessa negativa effekter att förvärras.

Negativ miljöpåverkan på människors hälsa

Negativ påverkan bedöms kunna uppstå på människors hälsa exempelvis genom ökade bullernivåer och luftföroreningar orsakade av avfallstransporter vid insamlingsplatser och på vägnät. Omfattningen av den negativa miljöpåverkan vid genomförande av avfallsplanen bedöms som liten. Inga av de tänkbara åtgärderna bedöms påverka bullernivåerna i någon betydande omfattning och transporterna kommer inte att öka i betydande omfattning. Detta innebär också att risken för personskada kopplat till renhållningsfordon inte bedöms öka på grund av avfallsplanens genomförande. Tvärtom kan en tydligare koppling mellan avfallsplanering och översiktsplanering bidra till att insamlingsinfrastrukturen får större uppmärksamhet i stadsutvecklingen framöver. Att materialflödena separeras kan innebära att de samlas in mer sällan, vilket kan medföra risk för störande lukt som dessutom lockar till sig skadedjur. I samband med klimatförändringar kan effekterna dessutom förvärras.

Positiv miljöpåverkan på människors hälsa

Målen och åtgärderna i planen förväntas bidra till minskad spridning av skadliga kemiska ämnen i miljön och därmed till minskad skadlig exponering för människor. Positiv påverkan bedöms kunna uppstå på människors hälsa genom mer cirkulära och rena produktflöden, minskad nedskräpning och hantering av gamla deponier.

Åtgärder för att minska negativ miljöpåverkan eller öka positiv påverkan på människors hälsa

Avfallsplanen bedöms inte medföra någon ökad risk för negativ miljöpåverkan avseende buller eller personskada.

Det är genomförandet av planens mål och åtgärder som medför positiva miljökonsekvenser för människors hälsa, till exempel avseende minskad exponering för skadliga ämnen. Åtgärderna bedöms vara på en rimlig nivå i förhållande till kommunernas förutsättningar och behov.

Effekter på mark och vatten

Avfallsplanens effekter på mark och vatten kan främst kopplas till nedskräpning, nedlagda deponier och annan spridning av skadliga ämnen.

Nuläge och förutsättningar

Risken med att sluta flöden i en cirkulär ekonomi är att föroreningar riskerar att följa med och spridas mellan kretsloppen, till exempel när det gäller vatten- och näringsflödena som är nära sammankopplade. Det saknas en helhetssyn på samhällsnivå när det gäller integreringen av försörjningsflödena och hur de riskerar att förorenas, spädas ut eller blandas så att en cirkulär ekonomi förhindras.

Nedskräpning kan utgöra ett problem både i offentliga miljöer och i naturen. Det finns många källor, varav renhållningen är en. I samband med tömning av kärl, omlastning och lagring av återvinningsfraktioner finns risken att skräp sprids till omkringliggande miljöer. Förutom de sociala effekter som beskrivits under *Människors hälsa* så finns också ekologiska effekter att ta hänsyn till. Plastskräp bryts ner till mikroplast som kan innehålla skadliga kemikalier och orsaka svält i havsekosystem. Plast kan skada djur både fysiskt och vid förtäring, och kemikalierna kan ansamlas i levande organismer och deras livsmiljöer.

Det finns också risk för spridning av invasiva arter via trädgårdsavfallet. De utgör förvisso varken skräp eller skadliga ämnen, men de riskerar på samma sätt att spridas från insamlingsplatser och skulle i vissa fall kunna hanteras i samband med arbetet för att minska spridning av skräp och kemikalier.

Nedlagda deponiers klimatpåverkan har beskrivits under *Effekter på luftkvalitet och klimat*. De kan också orsaka utsläpp till mark och vatten i form av lakvatten från nedlagda deponier. I de tre kommunerna finns 36 st nedlagda deponier. Dessa är i många fall klassade enligt Metodik för inventering av förorenade områden (MIFO) fas 1, vissa är klassade på annat sätt och för övriga återstår arbete med klassning. En sammanställning av nedlagda deponier finns i bilaga till avfallsplanen.

Skadliga ämnen kan spridas till mark och vatten även till följd av andra aspekter av avfallshanteringen, exempelvis via restprodukter från energiproduktion genom spridning av aska och biogödsel från biogasproduktion. Det finns också risker med att återföra näring från spillvatten, som kan innehålla tungmetaller, läkemedelsrester och andra kemiska ämnen. I samtliga fall är det viktigt att de materialflöden som hanteras är fria från farliga ämnen så långt det är möjligt genom förebyggande arbete, och att de kan återföras på så säkra sätt som möjligt för att sluta kretsloppen. Det är också viktigt att mängden avfall som förbränns minskar genom att materialflöden som kan återanvändas, materialåtervinnas eller behandlas biologiskt inte förbränns, vilket förebyggs genom bra sortering i verksamheter och hushåll. Utsläpp till mark och vatten kan även ske till följd av olyckor och spill vid hantering av farligt avfall.

Negativ miljöpåverkan på mark och vatten

Avfallsplanens genomförande skulle kunna bidra till ökad nedskräpning genom oavsiktlig spridning av exempelvis plastförpackningar i samband med ökad materialåtervinning. I strävan efter att sluta materialflöden och näringsflöden finns risken att förorenande ämnen oavsiktligt sprids i människans livsmiljöer och i naturen. Det är av största vikt att all återföring sker med god kunskap om innehållet och att hanteringen av farligt avfall görs enkel och säker för att undvika inblandning. Eftersom det i dagsläget ibland saknas kunskap om hur skadliga ämnen sprids och bryts ner i mark och vatten, tas nämnda effekter upp som negativa trots att avfallsplanen omfattar åtgärder som avser förebygga dem.

Positiv miljöpåverkan på mark och vatten

Avfallsplanens syfte är att med stöd av avfallstrappan sluta materialflöden och därmed bidra till en cirkulär ekonomi. I en cirkulär ekonomi är materialflödena slutna, fria från farliga kemiska ämnen och drivs av fossilfri energi. Genomförandet av samtliga mål och åtgärder i planen bidrar till en hållbar utveckling, under förutsättning att hänsyn tas till de risker för negativ miljöpåverkan som angivits. Genom åtgärder för att underlätta insamlingen, minska spridningen av förorening (som skräp, invasiva arter och kemikalier från nedlagda deponier och samhällets försörjningsflöden) och informera om avfallsförebyggande konsumtion internt och externt kan tillförseln av skadliga ämnen till mark och vatten, och därmed till människans försörjningsflöden och människan själv, minska. Det bidrar också till uppfyllandet av generationsmålet genom minskad risk för negativ påverkan på den biologiska mångfalden och leveransen av ekosystemtjänster. Genomförandet av avfallsplanen bedöms kunna medföra betydande positiva miljökonsekvenser på sikt.

Åtgärder för att minska negativ miljöpåverkan eller öka positiv påverkan på mark och vatten

Att begränsa negativ miljöpåverkan på grund av nedskräpning ingår i avfallsplanen. I avfallsplanen ingår också arbete som syftar till att minska risken för spridning av skadliga kemikalier till mark och vatten exempelvis genom arbete med nedlagda deponier. De åtgärder som anges i avfallsplanen bedöms vara tillräckliga i ett första steg för att förebygga negativa miljöeffekter i samband med planens målsättningar.

Effekter på bebyggelse och kulturmiljö

Här behandlas på ett övergripande plan hur insamlingsinfrastrukturen och utvecklingen av det kommunala byggandet kan påverka bebyggelse och kulturmiljö. Aspekten är främst kopplad till miljömålet *God bebyggd miljö*.

Nuläge och förutsättningar

Bebyggelse omfattar bland annat infrastruktur med tillhörande anläggningar, till exempel renhållningsfordon, återvinningscentraler, återvinningsstationer, miljöhus och avfallsanläggningar, liksom städer och tätorter med gator, torg, stadsdelar och andra bebyggelseområden. Landsbygdens bebyggelse och bebyggelsestrukturer ingår också. För att hänsyn ska kunna tas till bebyggelse och kulturmiljöer behöver utvecklingen av avfallsinfrastrukturen harmonisera med översiktsplaneringen och vice versa. Speciell hänsyn behöver tas till kulturmiljön vid planering av insamlingsinfrastrukturen och vid planering av hur källsortering ska kunna öka i befintliga bostadsområden, utan att påverka bebyggelse och kulturmiljö negativt. Kommunernas återvinningscentraler behöver ses över då de i nästan alla fall inte har tillräckligt med utrymme för insamling av ytterligare fraktioner och det kan bildas köer och dåliga trafikförhållanden. Inget av detta hanteras i detalj i avfallsplanen och kan därför inte bedömas mer än på ett övergripande plan. Det finns också koppling till hur det kommunala fastighetsbeståndet och anläggningsarbetet utformas med avseende på förebyggande av bygg- och rivningsavfall, vilket innebär att välja material och funktioner med miljöhänsyn och livscykelperspektiv och att främja återbruk och demonterbarhet.

Negativ miljöpåverkan på bebyggelse och kulturmiljö

Genomförandet av avfallsplanen omfattar inga åtgärder som förväntas bidra till negativa effekter på bebyggelse och kulturmiljö. Ökad fastighetsnära insamling av olika avfallslag kan medföra ökad konflikt mellan olika behov och önskemål för användning av yta i och nära bostäder, vilket innebär att det är viktigt att integrera insamlingsinfrastrukturen tidigt i planeringsskedet för att kunna förebygga detta.

Positiv miljöpåverkan på bebyggelse och kulturmiljö

Avfallsplanens genomförande kan bidra till positiva miljöeffekter på bebyggelse och kulturmiljö under förutsättning att dessa aspekter visas hänsyn i den fysiska planeringen liksom i framtagningen av en plan för insamlingsinfrastrukturens utveckling. Att planera för avfallshantering tidigt i planprocessen kan medföra positiv miljöpåverkan eftersom efterkonstruktioner ofta blir svårare och dyrare och därmed inte lika genomförbara.

Åtgärder för att minska negativ miljöpåverkan eller öka positiv påverkan på bebyggelse och kulturmiljö

Bedömningen görs på ett övergripande plan med utgångspunkt i att hänsyn behöver tas till bebyggelse och kulturmiljö i insamlingsinfrastrukturens utveckling, till exempel genom att använda Boverkets vägledning för planering och byggande av insamlingsinfrastruktur⁸. Detta ingår i föreslagen åtgärd om att ta fram en plan för insamlingsinfrastrukturens utveckling och bedöms inte kräva ytterligare åtgärder. På samma sätt bör det kommunala byggandet anpassas för att förebygga bygg- och rivningsavfall genom att visa miljöhänsyn i val av material, metoder och funktioner i byggprojekt.

Inbördes förhållande mellan ovanstående miljöaspekter

Miljöaspekterna ovan hänger tätt samman. En åtgärd kan påverka flera aspekter samtidigt, både positivt och negativt. Ökat återbruk bedöms exempelvis bidra till positiva miljöeffekter för resurshushållningen, men kan påverka luftkvalitet negativt genom att mängden transporter kan komma att öka. På samma sätt är det positivt inom flera aspekter (resurshushållning, mark- och vattenmiljöer samt luftkvalitet och klimat) att sluta materialflöden i kretslopp genom ökad återvinning, och att sluta näringsflödena genom återföring av näring. Samtidigt är risken för spridning av skadliga ämnen i kretsloppen stor, och kan i värsta fall äventyra vår möjlighet till livsmedels- och dricksvattenförsörjning. Det är alltså av stor vikt att inte begränsa utvecklingen till att fokusera enbart på exempelvis på återbruk och återvinning; åtgärder för att minska spridningen av skadliga ämnen är en förutsättning för en cirkulär ekonomi och för människans hälsa på kort och lång sikt.

⁸ Avfallshantering – tillgänglig, säker och estetisk. Inspiration och vägledning vid planering och byggande av avfallsutrymmen, återvinningsstationer och återvinningscentraler. Hämtad den 2 september 2021 från <https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2011/avfallshandboken-26-maj.pdf>

Sammantaget innebär det att för att inte vissa nyttor ska ske på bekostnad av andra nyttor måste varje steg i utvecklingen och förvaltningen vara miljömässigt hållbar på alla sätt. Detta kräver integrering, kompetens, tid och resurser för förändring i de kommunala organisationerna, renhållningsbolaget inkluderat. Det kräver i grund och botten också en omställning av samhällssystemen, vilket inte är att vänta i närtid. Därför är kommunernas möjlighet till att faktiskt bedriva en hållbar utveckling begränsade, och avhängiga samhällets övriga utveckling.

Sammanfattande bedömning

Syftet med avfallsplanen är att främja en hållbar utveckling. Planen bidrar i huvudsak till en positiv påverkan på människors hälsa och miljön. Genomförandet av planen bedöms kunna medföra flera positiva miljökonsekvenser om arbetet för att uppnå målen är framgångsrikt, inte minst när det gäller hushållning med resurser och utvecklingen mot en mer cirkulär ekonomi. Det framgår tydligt att det är särskilt viktigt att renhållningsbolagets arbete och utveckling miljöanpassas.

Sammantaget innebär det att varje kommunal verksamhet behöver ta ansvar för att använda skattemedel på ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart sätt genom en hållbar konsumtion. Av än större betydelse är att kommunernas gemensamma renhållningsbolag rustas för att kunna ta ansvar för att sluta samhällets materialflöden på ett ansvarsfullt sätt.

Negativ miljöpåverkan bedöms som liten vid genomförande av avfallsplanens åtgärder, då dess syfte är just att utvecklas mot ökad resurshushållning och cirkulär ekonomi. De risker som beskrivits blir relevanta främst om kommunerna i avfallsplanens genomförande inte tar hänsyn till relaterade hållbarhetsfrågor, som att agera avfallsförebyggande och minimera spridningen av skadliga ämnen innan flöden sluts genom återföring.

Sammanfattningsvis bedöms miljökonsekvenserna av genomförandet av avfallsplanen vara positiva till följd av ökad återvinning och återanvändning samt förebyggande av avfall och minskad spridning av skadliga ämnen. De negativa konsekvenserna av genomförandet av planen bedöms vara små och främst vara kopplade till risk för spridning av skadliga ämnen i kretsloppen i samband med återföring av näring och material.

Avfallsplanens inriktning ligger i linje med en hållbar utveckling och bidrar positivt till uppfyllandet av de nationella miljömålen och generationsmålet. Hur stor positiv påverkan genomförande av planen medför, beror på vilka åtgärder som genomförs och i vilken utsträckning målen uppnås. Det ligger ett stort ansvar på varje kommun att arbeta med och planera in åtgärder i linje med avfallsplanens mål.

Sammanfattning av åtgärder för att minska negativ påverkan

Nedan beskrivs åtgärdsförslag att beakta vid genomförande av planen, i huvudsak för att motverka negativ miljöpåverkan.

De åtgärder som föreslås i avfallsplanen bedöms vara tillräckliga med avseende på effekter på resurshushållning samt luftkvalitet och klimat. När det gäller människors hälsa kan den förbättrade återvinningen i kombination med klimatförändring skulle kunna innebära ökad risk för störande luft och skadedjur i samband med renhållningsarbetet. Effekter på mark och vatten kan minska genom åtgärder för att förebygga nedskräpning. I avfallsplanen ingår också mål och åtgärder för att minska risken för spridning av skadliga kemikalier, såväl från återföring av näringsämnen från försörjningsflödena som från nedlagda deponier, vilka också är grundläggande för hälsosamma mark- och vattenmiljöer. Hänsyn behöver tas till bebyggelse och kulturmiljö i insamlingsinfrastrukturens utveckling, till exempel genom att använda Boverkets vägledning för planering och byggande av insamlingsinfrastruktur, och det kommunala byggandet anpassas för att förebygga bygg- och rivningsavfall genom att visa miljöhänsyn i val av material, metoder och funktioner i byggprojekt.

Uppföljning

Miljöpåverkan kommer ingå i uppföljningen av genomförandet av avfallsplanen och dess målsättningar. Den uppföljning som anges i planen bedöms vara tillräcklig för att följa upp planens miljöeffekter i enlighet med genomförd bedömning.

